

Jonstorps kyrka

Jonstorps kyrka är liksom flertalet av Kullabygdens kyrkor från tiden omkring år 1200. Det är en romansk kyrkoanläggning, byggd enligt den då vanliga grundplanen med långhus, lägre och smalare kor samt en halvrund absid längst i öster. På 1400-talet eller strax därefter slogs stjärnvalven, och ett kraftigt västtorn uppfördes. Redan från början har kyrkan varit av anmärkningsvärd storlek för en relativt liten socken.

Vid den senaste restaureringen 1950-51 påträffades i långhusets norra och södra mur rester av sandstensomfattningarna till kyrkans nord- och sydportal, likaså spår av ett medeltida vapenhus utanför den norra ingången.

Flera detaljer pekar på att **kyrkan helgats åt S:t Olof**, Norges nationalhelgon. Bl.a. fann man vid ovannämnda restaurering en relikgömma i ett sandstensblock från ett raserat medeltida altare. Det visade sig vid närmare undersökning innehålla bl.a. en liten bit linnevävnad och en inskriftsremsa av pergament med den latinska texten "de camisea sti Olai Regis (et) mr", översatt till svenska "av den helige konungen och martyren Olofs skjorta".

Kyrkan äger flera mycket värdefulla **inventarier**. Det förnämliga **baldakinaltaret** i renässansstil, daterat 1594, anses i sin uppbyggnad vara "utan motstycke i skånska lantkyrkor", enligt konsthistorisk expertis. Den latinska inskriften i övre delen av altarpopsatsen "VERBUM DOMINI MANET IN AETERNUM" är ett citat från Jesaja 40:8 och betyder på svenska "Guds ord förblir evinnerligen". Aldus Jonae är namnet på församlingens kyrkoherde vid tiden för altarpopsatsens tillkomst. Själv skrev han sig "Alde Jonns". Signaturerna I T och A A syftar sannolikt på dåvarande kyrkvärdar.

Altartavlan framställer instiftelsen av nattvarden och är möjligen av senare datum än omramningen. Det nuvarande altarbordet i kalksten uppfördes vid renoveringen på 1950-talet, liksom golvbeläggningen i hela koret. Vid renoveringen 2019-2020 togs korttrappan bort och ersattes av en ramp i återanvänd kalksten.

Från senmedeltiden stammar det **triumfkrucifix**, som numera har sin plats ovanför dopaltaret efter att från början ha hängt i triumfbågen. Krucifixet har senare konserverats, då togs flera lager av påmålningar bort. Nuvarande färgbeläggning är den ursprungliga är den ursprungliga, som konserverats ytterligare en gång 2014.

Predikstolen, ungefärligt samtida med altarpuppsatsen, är försedd med den danske kungen Christian IV:s namnchiffer, det i skånska kyrkor välbekanta C4, samt hans valspråk "REGNA FIRMAT PIETAS", ordagrant översatt "fromheten stärker regeringsmakten". Man kan lägga märke till den blå bakgrunden, som är den ursprungliga. F.ö. återfinner man i korgens olika fält statyetter av trä av de fyra evangelisterna. Allra överst står det bekanta bibelordet i Johannes 3:16 bevarat i sin gammaldanska formulering: "SAA ELSKTE GUD VERDEN" etc.

Den ovanliga **dopfunten** är från slutet av 1940-talet huggen ur ett enda ekstycke. Det är ett sällsynt vackert arbete, utfört av konstnären Ralph Bergholtz och tillfördes kyrkans inventarieskatt genom en frikostig donation år 1948. Dopfuntens övre del upptar bilder från Nya Testamentet medan foten vill illustrera de fyra näringsgrenar som varit dominerande i bygden sedan århundraden: fiske, sjöfart, jordbruk och grönsaksodling.

Dopfattet är betydligt äldre, ett Nürnbergarbete, troligen från 1500-talet. Ett par vapensköldar är ingraverade liksom årtalet 1618.

Kyrkan har under 1800-talet haft åtminstone tre **votivskepp** varav åtminstone ett av dem, en fullriggare i ett stycke ek från 1800-talets början, finns bevarad i församlingen. Övriga är dessvärre borta. År 1948 skänktes emellertid ett nytt förnämligt kyrkskepp, som hänger i långskeppet. Donator var skeppsredaren Nils Martin Thore. Det är en minutiöst utförd modell av briggen "Hiram" av Jonstorp och således en erinran om ortens storhetstid som sjöfartscentrum.

Av **ljuskronorna** torde den som hänger närmast orgelläktaren vara den äldsta. Enligt en inskription på en mässingsplåt hängande under kronan är den "skänkt till Jonstorps kyrka 1818 av skepparen Måns Elfversson och h.h. Adda Trulsdotter".

Anmärkningsvärt tidigt fick Jonstorps kyrka en orgel, nämligen år 1826, då man inköpte ett orgelverk från "director Strands orgelbyggeri" i Stockholm. Närmare uppgifter om denna orgel finns inte mer än att den kostade 1933 riksdaler och 16 skilling banco. Sannolikt är det nuvarande orgelhuset det ursprungliga. Inbyggt häri är det fungerande orgelverket, byggt av Poul-Georg Andersens Orgelbyggeri i Köpenhamn och invigt 1963. Det omfattar 13 stämmor och anses av sakkunskapen vara av mycket hög kvalitet.

I **sakristian** finns ett porträtt från gången tid, en oljemålning av Friedrich Hanssonius, som var kyrkoherde under åren 1754-1774.

Två **kyrkklockor** hänger i tornet. Den mindre är från 1300-talet och därmed av medeltida ursprung, medan den större är daterad 1789, och gjuten av M. F. Kiellström i Malmö.

Som framgått av denna kortfattade redogörelse för kyrkans byggnadshistoria och dess inventarier har olika århundraden fått ge sitt bidrag till kyrkorummets nuvarande utseende och utsmyckning. Så bör det ju också vara. Vår egen tid speglas i tillbyggnaden om 25 kvm mot tornets norra sida, som tillkom vid kyrkans inre renovering 2019-2020. Här ryms nutida krav på tillgänglighet och behov av att kunna mötas i samtal över en kopp kaffe efter gudstjänsten.

Under kyrkans 800-åriga historia har många generationer jonstorpsbor tillsammans skapat ett gudstjänstrum, som än idag är ett Herrens hus i en levande församling med ett rikt gudstjänstliv.

